

„Svetlo svieti v tme, ale tma ho nepohltila.“ (J 1,5)

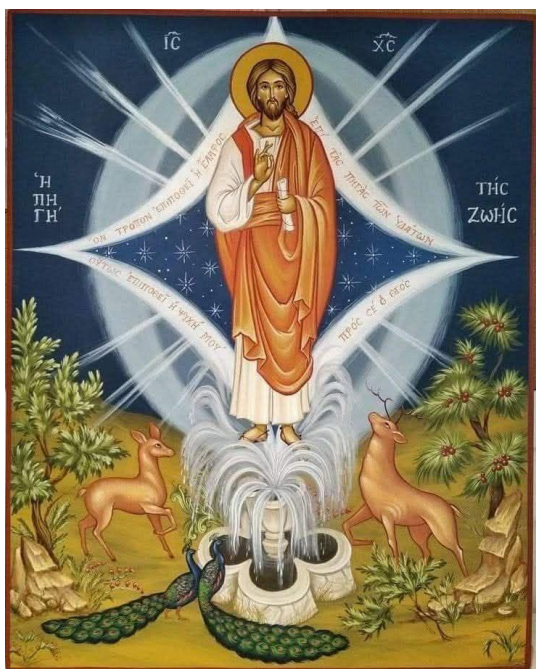
SVETLO PRAVOSLÁVIA

duchovný občasník pravoslávnej cirkevnej obce
Banská Bystrica

Číslo 71, rok 2026

Drahí bratia a sestry v Christu!

Starec Paisij povedal, že ak človek urobí jeden krok k Bohu, Boh urobí tisíc krokov k človeku.

Tento hlboký duchovný výrok hovorí o dynamike vzťahu medzi človekom a Bohom. Nesie v sebe silné poslanie o Božej milosti, slobodnej vôli a nekonečnej láske.

Výrok hovorí, že celá táto cesta začína u človeka. Boh rešpektuje našu slobodnú voľbu a nikdy nás do ničoho nemúti. Ten „jeden krok“ predstavuje našu vlastnú túžbu, rozhodnutie alebo malú snahu – či už je to úprimná modlitba, odhodlanie zmeniť niečo vo

svojom živote, odpustenie blížnemu alebo len tiché priznanie si vlastnej slabosti a potreby pomoci.

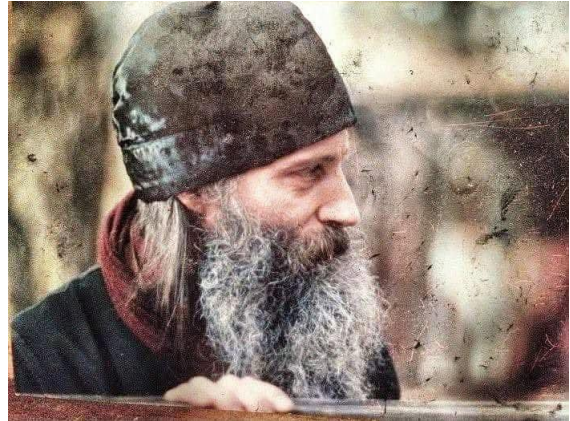
Akonáhle človek prejaví čo i len nepatrnú ochotu priblížiť sa, Boh zareaguje s nepredstaviteľnou štedrosťou. Číslo „tisíc“ nie je doslovné, ale symbolizuje nekonečno. Vyjadruje, že Božia ochota pomôcť, objasniť nás a odpustiť nám mnohonásobne presahuje naše ľudské schopnosti. Boh prekoná akúkoľvek vzdialenosť, aby nám prišiel v ústrety, keď Ho úprimne hľadáme.

Tieto slová starca Paisija pre nás znamenajú obrovské povzbudenie. Pripomínajú nám, že Boh od nás sa neočakáva dokonalosť ani to, že si Božiu priazeň zaslúžime vlastnou silou. Stačí urobiť len ten malý, prvý krok viery a zvyšok cesty za nás urobí náš milujúci Otec.

S láskou v Christu Jana

Otec jeromonach Serafim (Rose)

Každý pravoslávny kresťan sa nachádza medzi dvoma svetmi. Medzi týmto padlým svetom, v ktorom musíme započat' dosahovanie svojej spásy, a druhým, nebeským, našou vlasťou, ku ktorej musíme smerovať a ktorá, ak vieme pravý kresťanský spôsob života, nás podnecuje k tomu, aby sme šli cestou kresťanskej cnosti a lásky.

Avšak živly tohto sveta sa k nám až príliš priblížili. A preto tak často zabúdame na svoju nebeskú vlasť. Nápor a tlak márnosti tohto sveta v našej dobe natoľko zosilnili, že často strácame všetko chápanie toho, v čom v skutočnosti spočíva život pravého kresťana. Aj napriek tomu, že pravidelne navštevujeme cirkevné bohoslužby a sami seba považujeme za verných členov Cirkvi, mnohokrát naša cirkevnosť býva povrchná a je svojím spôsobom zviazaná len s bohatstvom a krásou pravoslávnej bohoslužobnej tradície.

Mnohokrát nám chýba vedomie toho, že Pravoslávie je vierou, ktorá má za svoj cieľ spásu našich duší. Mnohokrát nám chýba láska a oddanosť Christovi, vtelenému Bohu, zakladateľovi našej viery. Často je potom náš cirkevný život tiež obmedzený iba na plnenie určitých povinností a zvykov, ktoré ovplyvňujú iba naše vonkajšie vedomie, ale už sa nedotknú jeho hĺbky a nevedú nás cestou duchovného rastu k večnému životu v Bohu.

Žijeme v tých časoch, pred ktorými nás v Evanjeliu varoval Pán slovami: „a pretože sa rozmôže neprávosť, vychladne láska mnohých“ (Mat 24, 12). V týchto posledných časoch, keď kresťanská evanjelizácia, ktorá bola prvými kresťanmi vítaná s takým nadšením, teraz zaujala bezvýznamnú časť nášho každodenného života namiesto toho, aby sa stala jej stredobodom, zmyslom a cieľom. Pravoslávie, náš poklad, plamenná viera, ktorú by sme sa nemali hanbiť vyznávať, je v týchto dňoch v úplnom úpadku.

Ctihodný starec Jozef Hesychasta, Spileot

Ver mi, moje dieťa, bez ohľadu na to, čím trpíme, Christos je vo všetkom ten najlepší lekár duše i tela. Stačí mať úplné sebazaprenie, dokonalú vieru a byť neochvejne oddaný Christovi. Ak je náš sladký Isus taký dobrý, milosrdný a blahý, prečo zúfať?

Keď Ho žiadame o niečo málo, dáva nám toho tak veľa. Žiadame od Neho malý lúč svetla a On nám dáva seba samého – všetko Svetlo, Pravdu a Lásku. Preto zachovaj pokoj a všetku svoju nádej vlož do Neho.

S akou úctou sa ty obraciaš k ľuďom, presne tak isto sa bude k tebe obracať aj Christos. Akou mierou budeš merať ľudí, tou istou mierou bude On merať teba. Ako ty budeš druhým odpúšťať hriechy, presne tak isto aj On odpustí tebe.

Teraz sa hneváš, si sklúčený a smutný, a myslíš si, že Nebeský Otec otáľa s odpoveďou. A ja ti hovorím, že sa stane aj to, čo si ty praješ, zaiste sa to stane. No na začiatku je potrebná modlitba z celej duše a potom je nevyhnutné čakať.

A vtedy, keď už zabudneš, o čo si prosil, keď už na to zabudneš prosiť, vtedy to k tebe príde ako dar za tvoju trpezlivosť a tvoje čakanie.

Keď sa modlíš, prosíš a si už blízko k zúfalstvu, vtedy je blízko teba aj naplnenie tvojej prosby. Christos chce v tebe uzdraviť nejakú skrytú zlú vášeň, a preto od teba oddaľuje milodar, o ktorý prosíš.

Ak by si ho získal skôr, v čase, keď oň prosíš, tvoja zlá vášeň by zostala nevyliečená. Ak však vytrváš a čakáš, získaš aj to, o čo prosíš, a zároveň aj uzdravenie zo zlej vášne. A vtedy sa raduješ radosťou veľkou a horlivo ďakuješ Bohu, ktorý všetko múdro usporadúva a všetko činí pre náš úžitok a prospech.

Raz som uvidel kňaza, ktorý nás doma všetkých pokrstil a ktorý bol svätým človekom. Chránil si panenstvo a konal mnoho milosrdenstva. Tento kňaz mi v sne povedal: „*Počas života som si myslel, že iba liturgie zachraňujú duše z pekla, avšak teraz, keď som zomrel, uvidel som na vlastné oči, že aj modlitby, ktoré konáte, zachraňujú duše nachádzajúce sa v pekle. Preto sa za duše neprestávajúce modliť. Pretože milostivý Boh hľadá akúkoľvek príčinu a dôvod, aby spasil dušu.*“

Nikdy som nevidel, že by sa niečo napravilo pomocou hnevu, ale vždy len pomocou LÁSKY. Vezmi si príklad zo seba samého – kedy sa stávaš pokorným a miernym? Skrze urážky a poníženie? Alebo vďaka LÁSKE?

Aj keby spravodlivý padol tisíckrát, nestráca svoju odvahu, ale opäť a znovu vstáva, zbiera sily a Pán mu pripisuje víťazstvo.

Avšak toto víťazstvo mu neukazuje. Aby sa nepovyšoval, pred oči mu stavia jeho pády, aby ich videl, aby ich strpel, zakúšal a ostal pokorným.

Keď prejde cez tábor nepriateľov a všade získa nenápadné, nezjavné víťazstvá, vtedy mu Pán začne pomaly, krôčik po krôčiku zjavovať, že víťazí, že získava odmeny a pocty, a že jeho ruky sa začínajú dotýkať toho, o čo predtým prosil, čo mu však vtedy nebolo dané. A takto sa cvičí, získava skúsenosti a zdokonaľuje sa, nakoľko to len môže pojať jeho podstata, myseľ a nádoba našej duše.

Preto buď statočný, buď silný v Pánovi a neumenšuj svoje úsilie ani svoju horlivosť, ale pros a vzývaj Ho neustále, bez ohľadu na to, či odpoveď dostávaš, alebo nie.

Zhasínajú svetlá. Chodíme v hmatateľnej tme. Málokedy je počuť slovo o spasení. Všade len ohováranie a odsudzovanie. Jeden chce poučovať a učiť druhého. Zriedkavo však niekto dáva svoj vlastný život ako dôkaz a potvrdenie evanjelia, ako predĺženie života Svätých Otcov. Všetko, čo zostalo, je len veľký strach z pokušení a okázalé chvastanie sa slovami. Prinúťte samých seba hovoriť modlitbu, zastavte prázdne reči, zatvorte ústa pred odsudzovaním, dajte na zbytočné a márne slová brány a na tie brány dajte zámky. Čas plyní a nevracia sa, a beda nám, ak tento čas uplynie bez duchovného prospechu.

Sv. Tichon Zadonský († 1783)

Ľudia hľadajú ľahkú, nie ťažkú prácu. Pracovať pre Isusa je ľahké. On nám neprikazuje nosiť

kamene, neprikazuje svojim služobníkom rozrývať hory a ostatné tomu podobné. Nie, nič také od Neho nepočujem. Čo však počujem? Milujte sa navzájom (Jn 13, 34; 15, 12; 15, 17). Čo je ľahšie ako milovať? Nenávidieť je ťažké, lebo nenávisť mučí; ale milovať je sladké, pretože láska robí radosť, teší.

+

Ohliadnime sa späť a skúmajme sami seba, či sme kresťanmi podľa apoštolských slov: „Sami seba skúmajte, či ste vo viere.“ (2. Kor 13, 5). Bez viery kresťan byť nemôže.

Považujeme sa za kresťanov, ale či vnútri nosíme pravé kresťanstvo? Pretože všetko, čo je vonkajšie, bez vnútorného naplnenia je ničím. Vonkajšie prejavy bez samotnej pravdy sú lžou, pokrytectvom a licomerstvom. Všetci sa chválime svojou vierou, ale či konáme skutky viery tak, ako nám to všetkým hovorí apoštol?: „Ukáž mi svoju vieru zo skutkov...“ (Jak 2, 18). Nazývame sa kresťanmi v mene Christa, ale či sme ukrižovali svoje telo s jeho vášňami a žiadostivosťou tak, ako sa patrí na kresťanov, ktorí veria v ukrižovaného Christa? Keď si dáme tú námahu a prečítame knihu, v ktorej sú popísané životy svätých a rôzne strasti mučeníkov, ešte lepšie spoznáme, aká silná a mocná je naša viera! Tu na ich osobnom príklade uvidíme, že ani zármutok, strádanie a prenasledovanie, hlad alebo nahota, ani nebezpečenstvo, meč a smrť nemohli odlúčiť Christových vojnových synov od lásky Božej v Christu Isusovi, našom Pánovi. Mučeníci boli vždy prirovnávaní k „ovciam vedeným na porážku“ (Rim 8, 36). Pre Christa prijímali putá namiesto ozdôb, väzenia a urážky namiesto kráľovských komnát a potupu namiesto cti. Ponáhľali sa v ústrety potupnej smrti, boli trhaní zverou a spaľovaní ohňom... Čo iné ich viedlo s takou radosťou prijímať rôzne strasti, ak nie viera a rodná sestra viery, láska ku Christu Isusovi.

+ Odpusť, Pane! Na všetku tvoju lásku som odpovedal radom zrád, avšak aj napriek tomu som znova prišiel k Tebe a nie k nikomu inému.

+ Do Kráľovstva nebeského idú tí, ktorí zápasia a padajú. Dôjdu však len tí, ktorí nezostanú v zúfalstve na kraji cesty, ale vstanú a idú ďalej. Idú a po ceste a plačú nad hriechmi.

+ Všimol si si, že sklo, keď je špinavé alebo začmudené, neprepúšťa prirodzené svetlo? Taká je aj ľudská duša, ušpinená a sčernetá hriechmi, ktorá, kým prebýva v hriechoch, nemôže prijímať Božiu milosť. Hriechy sú ako tmavá hmota alebo ako zátarasa, ktorá nevpušťa Božie svetlo do duše a oddeľuje dušu od Boha, ako hovorí prorok: „Sú to práve vaše neprávosti, čo vás oddeľuje od vášho Boha, vaše hriechy zahalili jeho tvár pred vami, preto nepočuť.“ (Iz 59, 2) Sklo, keď sa postupne očisťuje a umýva, začne vpúšťať svetlo, a čím viac sa čistí a umýva, tým viac svetla prijíma. Podobne aj ľudská duša, keď sa obracia od hriechov k Bohu, začína sa kajať a pokáním a vierou v Christa sa očisťuje od svojich hriechov. Podobne sa teda aj ona bude takto presvetľovať milosťou. A čím horlivejšie a usilovnejšie koná pokáním, tým viac sa presvetľuje. To nás vedie k tomu, aby sme sa obrátili k Bohu a činili pokánie, ak chceme získať jeho milosť. + Všetok kresťanský život nie je ničím iným než každodenným pokáním až do skončenia. + S Bohom nás zbližuje: zármutok, tieseň, choroba, námaha. Nešľap po nich a neboj sa ich.

Čo znamená sviatosť manželstva a prečo to nie je len "cirkevná svadba"

Pravoslávna tradícia nechápe manželstvo ako bežné slávnostné posvätenie občianskeho sobáša. Ide o skutočnú sviatosť, skrze ktorú sa dvaja ľudia stávajú súčasťou samotného tela cirkvi.

Keď sa dnes povie „cirkvi sobas“ alebo cirkevná svadba, väčšine ľudí sa vybaví hlavne estetika – biele šaty, obrad v chráme namiesto na úrade, slávnostná hudba, možno trochu tradície navyše oproti

občianskemu sobášu. Pravoslávna tradícia ale sviatosť manželstva, sobáša, nechápe ako obyčajné posvätenie už existujúceho spoločenského zväzku, ktorý by fungoval rovnako dobre aj bez neho. Ide o skutočnú sviatosť, ktorou sa dvaja ľudia stávajú niečím

viac, než čím boli predtým ako jednotlivci, a ich vzájomný vzťah sa začleňuje do samotného tela cirkvi ako jeho živá súčasť. Rozdiel medzi týmto pojatím a bežnou spoločenskou predstavou svadby je hlbší, než sa na prvý pohľad zdá. Nejde len o to, kde a ako honosne sa obrad koná, ale o to, čo sa v ňom podľa viery skutočne deje. Zatiaľ čo občiansky obrad zakladá právny vzťah medzi dvoma občanmi, cirkev verí, že sa v manželskej sviatosti odohráva niečo, čo presahuje ľudskú dohodu – že do vzťahu muža a ženy vstupuje sám Boh a premieňa ich prirodzenú ľudskú lásku na cestu ku spásu.

Manželstvo ako obraz Christa a cirkvi

Teologický základ sviatosti stojí na slovách apoštola Pavla z listu Efezanom, kde manželský zväzok muža a ženy prirovnáva k tajomnému spojeniu Christa s cirkvou: „Muži, milujte svoje ženy, ako si Christos zamiloval cirkev a sám sa za ňu obetoval, aby ju posvätil a očistil kúpeľom vody a slovom, aby si tak sám pripravil cirkev slávnu, bez škvrny, vrásky a čohosi podobného, aby bola svatá a bezúhonná.“ (Ef 5, 25 – 27). Toto prirovnanie nie je pre pravoslávnu tradíciu len básnickou ozdobou vhodnou na slávnostné čítanie pri obrade – je to samotné jadro toho, čo sa v manželstve odohráva. Vzťah muža a ženy má podľa toho zrkadliť ten istý druh lásky, akým Christos miluje svoje spoločenstvo veriacich: lásku, ktorá sa nepýta najprv, čo dostane, ale čo môže sama dať, a ktorá je ochotná aj k obeti.

Svätý Ján Zlatoústý, ktorého výklad tohto textu patrí k najplyvnejším v celej

patristickej tradícii, v homíliách na list Efezanom, učí, že manželstvo má byť obrazom tej istej sebaobetujúcej lásky, akú Christos preukázal cirkvi – nie vzťahom nadvlády jedného nad druhým, ale vzájomným, dobrovoľným darovaním sa. Podľa jeho výkladu sa ono biblické napomenutie, aby žena bola podriadená mužovi, nesmie čítať oddelene od hneď nasledujúcej výzvy, aby muž svoju ženu miloval až k sebeobetovaniu – až obe časti dohromady dávajú zmysel a ukazujú, že ide o vzájomnú službu, nie o jednostrannú nadvládu. Svätý Ján Zlatoústý ide vo svojom pojednaní o manželstve a rodinnom živote ešte ďalej a nazýva rodinu, ktorá z manželstva vzniká, malou cirkvou – domácim spoločenstvom, v ktorom sa má žiť rovnaká láska, rovnaká modlitba a rovnaká vzájomná služba, aká sa koná vo veľkom zhromaždení celej miestnej obce veriacich. Manželstvo tak podľa jeho učenia nie je súkromnou záležitosťou dvoch ľudí, uzavretou voči zvyšku cirkevného spoločenstva, ale jeho najmenšou, hoci plnohodnotnou bunkou – miestom, kde sa deti po prvý raz stretávajú s modlitbou, kde sa učia odpusteniu a láske k blížnemu ešte skôr, než po prvý raz vstúpia do chrámu.

Prečo obrad, a nie len požehnanie

Z tohto vyplýva aj to, prečo pravoslávna tradícia trvá na tom, že manželstvo je sviatosťou, a nie obyčajným spoločenským aktom, ktorý sa dodatočne len požehná. Otec Alexander Schmemmann, jeden z najvplyvnejších pravoslávnych teológov dvadsiateho storočia, vo svojom diele venovanom priamo tajomstvu manželstva zdôrazňuje, že súčasný svet má tendenciu redukovať manželstvo na súkromnú emóciu alebo na právnu zmluvu medzi dvoma jednotlivcami, uzavretú na základe osobnej náklonnosti a vypovedateľnú, ak táto náklonnosť pominie. Cirkev naproti tomu podľa neho chápe manželstvo ako niečo, čo presahuje obyčajnú ľudskú dohodu – ako skutočnosť, do ktorej vstupuje sám Boh a v ktorej ľudská láska dostáva novú, večnú dimenziu, ktorá nezávisí len od premenlivosti citu. Práve preto sa sviatosť neobmedzuje na výmenu sľubov, ako by to zodpovedalo čisto občianskemu vnímaniu sobáša. Snúbenci pri sobáši

sami neskladajú žiadny ústny sľub v tom zmysle, ako ich poznáme z iných svadobných tradícií – ich súhlas sa predpokladá už z ich prítomnosti a dobrovoľnej účasti na obrade, zatiaľ čo ťažisko obradu spočíva v modlitbách kňaza, ktorými cirkev prosí Boha, aby manželský zväzok požehnal a posvätil. Manželstvo sa tak nekoná primárne ako akt, ktorý robia snúbenci sami sebe navzájom, ale ako dar, ktorý prijímajú od Boha skrze modlitbu celého zhromaždeného spoločenstva. Otec Alexander Schmemmann ďalej upozorňuje, že tento rozdiel má aj praktický dôsledok pre to, ako manželia sami svoj vzťah chápú. Ak je manželstvo len súkromnou dohodou dvoch ľudí, jeho trvanie závisí výhradne od toho, či obaja partneri naďalej cítia to isté, čo cítili na počiatku. Ak je ale manželstvo sviatosťou, do ktorej vstúpil sám Boh, stáva sa záväzkom, ktorý má oporu aj mimo premenlivé ľudské city – oporu v milosti, ktorú manželia pri obrade prijali a ktorú sú povolaní v priebehu spoločného života znova a znova obnovovať vlastným úsilím.

Symbolika korún

Najnápadnejším a najpríznačnejším prvkom obradu sú koruny, ktoré kňaz vkladá na hlavy snúbencov. Táto symbolika nesie v pravoslávnej tradícii hneď dvojaký význam, ktorý sa navzájom nevylučuje, ale dopĺňa. Koruny sú predovšetkým znamením kráľovstva: manželský pár sa stáva akýmsi malým kráľovstvom, hlavou novej domácej cirkvi, ktorú spolu zakladajú a za ktorú nesú zodpovednosť pred Bohom aj pred spoločenstvom veriacich, do ktorého sú začlenení. Zároveň sú koruny tradične chápané aj ako koruny mučenícke – pripomienka toho, že opravdivá manželská láska vyžaduje sebaobetovanie, trpezlivosť a schopnosť odumrieť vlastnému seectvu v prospech druhého, podobne ako mučeníci odumreli svetu pre Christa. Táto dvojaká symbolika – slávnostná aj obetná zároveň – dobre vystihuje, ako pravoslávna tradícia chápe samotnú podstatu manželského života: je to zároveň radosť a záväzok, oslava lásky aj cesta, na ktorej bude treba mnohokrát zaprieť vlastné pohodlie v prospech toho druhého.

Súčasťou obradu je aj spoločné pitie z jedného kalicha vína, ktorým si snúbenci pripomínajú svadbu v Káne Galilejskej, kde Christos svojím prvým zázrakom premenil vodu na víno a svojou prítomnosťou posvätil samotnú inštitúciu manželstva ako takú.

Spoločný kalich symbolizuje, že od tejto chvíle budú manželia zdieľať jeden život, jednu radosť aj jeden údel – rovnako ako zdieľajú jeden pohár, z ktorého obaja pijú. Kňaz potom vedie novomanželov v slávnostnom sprievode okolo stolíka s evanjeliom a krížom, sprevádzaným spevom, ktorý pripomína radosť starozákonného proroka nad príchodom Spasiteľa – gesto, ktoré vyjadruje, že manželstvo nie je len súkromnou záležitosťou dvoch ľudí, ale radosťou udalosťou celého zhromaždeného spoločenstva, ktoré sa na nej podieľa svojou prítomnosťou a modlitbou.

Prečo to nie je to isté, čo len svadba

Z vyššie uvedeného vyplýva, prečo pravoslávna tradícia trvá na rozlíšení medzi občianskym sobášom a sviatosťou manželstva – nejde o formálny detail alebo o otázku vkusu, ale o zásadný teologický rozdiel. Občiansky sobáš zakladá právny a spoločenský zväzok; sviatosť manželstva zakladá zväzok, ktorý cirkev chápe ako skutočne premenený Božou milosťou, začlenený do tela cirkvi a orientovaný k večnosti, a nie len k pozemskému súžitiu, ktoré raz skončí smrťou jedného z manželov. Otec Alexander Schmemmann v tejto súvislosti upozorňuje, že kresťanské manželstvo nie je len posvätením prirodzenej ľudskej lásky, ale jej premenením – uvedením do poriadku Božieho kráľovstva, kde láska medzi mužom a ženou prestáva byť len súkromnou záležitosťou a stáva sa cestou ku spáse oboch manželov i tých, ktorých spoločne privedú na svet. Práve preto pravoslávna

tradícia manželstvo nechápe ako obyčajný rámec pre zdieľaný život, ale ako duchovnú cestu porovnateľnú s mníštvom – inú, ale nemenej náročnú cestu k tomu cieľu, totiž ku spojeniu s Bohom. **Manželia podľa tohto nie sú len partnermi vedúcimi spoločne domácnosť, ale spolupútnikmi na ceste ku spásu, ktorí si vzájomne pomáhajú niest' jeden druhého k Bohu, znášať jeho slabosti a povzbudzovať ho v jeho úsilí o dobrý, cnostný život.** Svätý Ján Zlatoústý k tomu dodáva, že zmyslom manželstva nie je len zdieľané pohodlie ani len plodenie detí, hoci aj to k nemu bezpochyby patrí, ale vzájomná pomoc na ceste ku ctnosti – manželia si majú byť navzájom oporou v modlitbe, v odolávaní pokušeniam a v raste k lepšiemu, zbožnejšiemu životu, než akého by boli schopní dosiahnuť každý sám o sebe. Manželstvo je teda z tohto pohľadu predovšetkým spoločný úsilím o svätosť, nie len súkromným šťastím dvoch ľudí, akokoľvek aj radosť a šťastie k nemu neodmysliteľne patria.

Závazok, ktorý sa neberie na ľahkú váhu

Práve preto, že ide o sviatosť, a nie o obyčajnú spoločenskú dohodu, pristupuje pravoslávna tradícia k otázke trvalosti manželstva s veľkou vážnosťou. Manželstvo uzavreté pred Bohom sa nemá rozvádzať ľahkovážne, a cirkev preto rozvod nikdy nechápe ako bežnú, samozrejmu možnosť, ale ako krajné, bolestné zlyhanie, ku ktorému môže v konkrétnych ťažkých životných situáciách dôjsť, ale ktoré si zaslúži rovnakú pastoračnú starostlivosť a ľútosť ako akékoľvek iné vážne zlyhanie v duchovnom živote človeka. Zároveň ale pravoslávna tradícia na rozdiel od niektorých iných kresťanských prístupov pripúšťa, že v niektorých výnimočných a závažných prípadoch je možné, aby sa rozvedený veriaci znova oženil alebo vydala v cirkvi – nie preto, že by manželský zväzok nemal žiadnu váhu, ale práve preto, že si cirkev je vedomá ľudskej slabosti a hriechnosti sveta, v ktorom žijeme, a preto, po starostlivom pastoračnom zvážení

konkrétnej situácie, dokáže prejsť aj milosrdenstvo voči tomu, kto v prvom manželstve zlyhal. Aj to je ale výnimka potvrdzujúca základné pravidlo, že manželská sviatosť je zamýšľaná ako zväzok raz uzavretý a trvalý, a nie ako vzťah, ktorý možno podľa okamžitej nálady alebo pohodlia kedykoľvek ukončiť a nahradiť iným.

Čo z toho vyplýva

Vychádzajúc z celého tohto pohľadu, stáva sa jasným, prečo pravoslávna tradícia tak dôsledne trvá na tom, že sobáš nie je len slávnostnejšou variantou svadby. Je to vstup do nového spôsobu bytia, v ktorom dvaja jednotliví ľudia prestávajú žiť len sami pre seba a stávajú sa navzájom prostriedkom vlastnej i spoločnej spásy. Koruny na ich hlavách, spoločný kalich, z ktorého pijú, i modlitby, ktorými ich kňaz menom celého zhromaždeného spoločenstva zveruje Božej ochrane, nie sú len krásnou, dojímavou tradíciou – sú viditeľným znamením neviditeľnej skutočnosti, v ktorú Pravoslávna cirkev verí: **že sa pred jej očami práve zrodila nová, malá cirkev, povolaná žiť, modliť sa a rásť ku svatosti spoločne, až do konca pozemského života oboch manželov a podľa viery cirkvi aj za jeho hranicami.**

Duševné namiesto duchovného

V Listoch apoštola Pavla Korint'anom sú slová, ktoré dnes znejú ako diagnóza našej doby: „Duševný človek neprijíma to, čo je z Ducha Božieho, lebo je mu to bláznovstvom, a nemôže to pochopiť, lebo o tom treba posudzovať duchovne“ (1 Kor 2, 14).

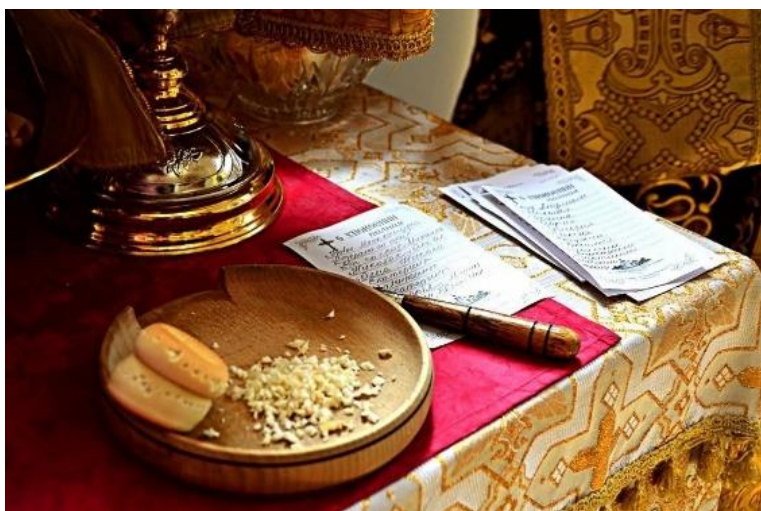

Tieto slová boli napísané pred takmer dvetisíc rokmi, no skrýva sa v nich odpoveď na otázku, ktorá sa dnes vynára pred množstvom ľudí – tak veriacich, ako aj necirkevných či tých, ktorí stoja na prahu chrámu a nevedia sa odhodlať vojsť. Prečo je pre nás také ťažké odlíšiť duševné od duchovného? Prečo si pletieme emocionálne upokojenie s blahodaťou, psychologický komfort s Christovým pokojom a prácu na sebe so spasením?

Toto nie je akademická otázka. Je to otázka, ktorá sa každý deň rieši v kabinetoch psychológov, pri svedných analógiach, v rodinných sporoch a vo vnútorných bojoch svedomia. A, bohužiaľ, neraz sa rieši nesprávne.

Početné výklady Prvého listu Korint'anom varujú: dnešná doba ignoruje ľudského ducha ako takého a zlieva ho s dušou do jedného celku. V modernej vedeckej psychológii sa prejavy duchovného života zaraďujú do kategórie duševného – náboženské cítenie, svedomie aj morálna skúsenosť sa redukujú na funkcie nervovej sústavy a činnosť mozgu. Vzniká tak hrubá a nezmyselná profanácia. Moderný človek nerozlišuje prejavy telesného, duševného a duchovného života a z tohto zmätku pramení množstvo nešťastí.

Svätiteľ Feofan Zatvornik, veľký znalec ľudskej duše, vysvetľoval tento rozdiel mimoriadne jasne. Duša je daná na oživenie tela a na jeho riadenie. Jej činnosť – myslenie, pocity, túžby – sa zameriava na usporiadanie dočasného života. Duch je však tou silou, ktorú Boh vdýchol do tváre človeka pri stvorení, a jeho prejavmi sú bázeň Božia, svedomie a smäd po Bohu. Duša bez ducha žije, no žije len pozemským životom. Duch bez duše v človeku neexistuje – prejavuje sa cez dušu, no smeruje vyššie než ona. A keď je duch potláčaný dušou, keď duševné zaujme miesto duchovného, človek sa nestáva bezduchým – stáva sa duševným. A duševný človek, podľa slov apoštola, neprijíma to, čo je od Ducha, lebo mu to pripadá ako bláznovstvo.

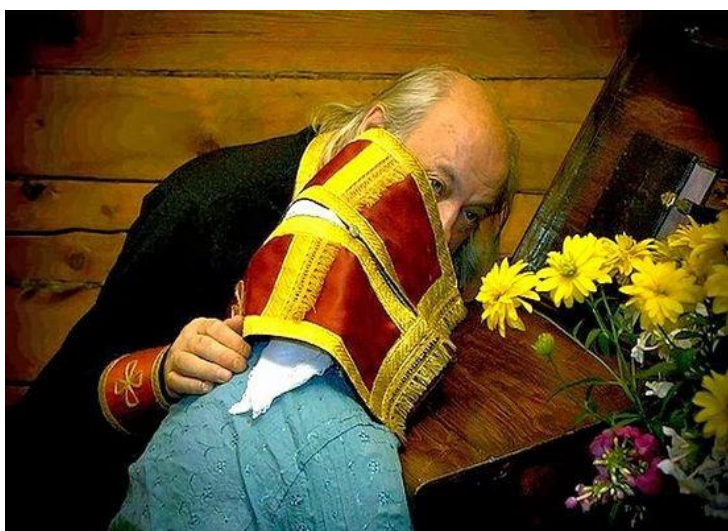
Dnes táto záměna zašla tak ďaleko, že aj v cirkevnom prostredí sa duševné často vydáva za duchovné. Metropolita Antonij Surožský na to osobitne upozorňoval. Hovoril, že keď sa ľudí pýtate na ich duchovný život, najčastejšie opisujú svoj duševný stav – akoby sa celý duchovný život dal vyjadriť psychologickými zážitkami. Pritom oblasť duševnosti je oblasťou predstavivosti, fantázie a falošných výkladov. Práve ona potrebuje, aby ju Boh očistil a osvietil. Asketická tradícia nás varuje pred nebezpečenstvom skrytým v duševnosti a považuje oblasť telesnosti za spoľahlivejšiu cestu k pochopeniu duchovného než zjemnenú emocionálnosť.

Čo sa však stane, keď človek tieto úrovne nerozlišuje? Dochádza k záměne, ktorá zasahuje hneď v dvoch smeroch.

Po prvé: psychologické konzultácie sa stávajú náhradou duchovného života. Človek príde k psychológovi, začne riešiť svoje psychologické problémy – a jeho duchovný život ide do úzadia, pričom niekedy z Cirkvi jednoducho odíde. O tomto nebezpečenstve často píšú pravoslávne publikácie: ľudia sa obrátia na psychológa, začnú pracovať s traumami – a v dôsledku toho sa rozpadávajú rodiny, trhajú sa ľudské

väzby, pretože psychológ pracujúci mimo duchovného kontextu vidí svoju úlohu v tom, aby človeka zbavil bolesti, a nie v tom, aby mu pomohol povzniesť sa nad ňu. Psychika je zložitejší mechanizmus adaptácie, zatiaľ čo duch je tou časťou nás, ktorá smeruje k Bohu. Psychológ pomáha človeku lepšie pochopiť samého seba, duchovný otec či kňaz – duchovne rásť. Sú to rôzne úlohy, ktoré sú hierarchicky podriadené. Keď nižšia úroveň nahradí vyššiu, nastáva katastrofa.

Druhý smer zámeny je opačný. Človek využíva duchovný život ako samostatnú psychologickú pomoc. Postí sa, modlí, chodí na bohoslužby – ale nie kvôli Bohu, ale kvôli psychologickej úľave. Nevšíma si, že jeho „duchovnosť“ je len zjemnenou formou duševnosti: emocionálnou útechou z pekného spevu, pocitom príslušnosti k obci, morálnou nadradenosťou nad „neveriacimi“. V jednom z tematických článkov sa o tom píše mimoriadne tvrdo: dôstojnosť človeka nespočíva v jeho duševnosti, ale v duchovnosti. Nietzsche bol zjemnene duševný, no absolútne neduchovný človek. A aj pri veľkom

duševnom nadaní môže takýto človek otročiť tým najnižším vášňam.

Z pohľadu psychológie sa tento fenomén dá opísať ako zámena duchovného sekulárnym. Človek, keď cíti ochladnutie viery, sa začne venovať vonkajším záležitostiam – sociálnej službe, dobrovoľníctvu, ale bez modlitby. A vyhorí, pretože bez duchovnej zložky každá aktivita vyčerpáva. Duchovný život naopak

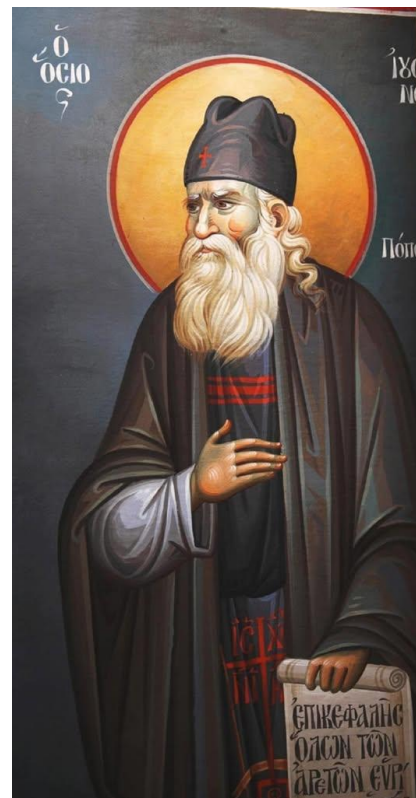
poskytuje stálosť: človek nevyhorí, ale nachádza sily. Ak sa však aktivita stala náhradou modlitby – človek sa po niekoľkých mesiacoch úplne vyprázdni.

Vtedy vzniká otázka: kde prebieha hranica medzi duševným a duchovným? A ako ju má nahmatať človek, ktorý úprimne hľadá Boha, no zamotal sa vo vlastných stavoch?

Tu sa musíme obrátiť k pojmu rozlišovania. Rozlišovanie nie je len intelektuálna operácia, je to duchovný dar nadobúdaný cez skúsenosť života podľa prikázaní. Svätí Otcovia učili rozlišovať prílog a sočtanije (myšlienkový podnet a spojenie sa s ním), hriech a vášeň, chorého a jeho chorobu, človeka a jeho hriechy. Existuje však aj iné, jemnejšie rozlišovanie – dobra konaného z Božej vôle a dobra konaného z vlastnej vôle. Človek sa môže postiť, modliť, dávať almužnu – no v srdci nehládať Božiu slávu, ale vlastnú útechu, pochvalu alebo istotu o svojej pravde. Toto je rozlišovanie telesného, duševného konania a skutočného duchovného podvihu.

V praxi pravoslávneho psychológa sa toto rozlišovanie stáva hlavným nástrojom. Keď do kabinetu prichádza veriaci človek, psychológ sa stretáva s vnútorným konfliktom, ktorý je nemožné vyriešiť bez pochopenia duchovného kontextu. Psychológia ponúka kontrolu: „vplývam na svoj stav“, „riadim svoje správanie“, „môj život je v mojich rukách“. Kresťanstvo vyzýva k dôvere: „bud' vôľa Tvoja“. Pre veriaceho človeka môže byť pokus mať všetko pod kontrolou vnímaný ako pýcha. A naopak – odmietnutie akejkoľvek zodpovednosti sa môže zakrývať slovami o dôvere v Boha. Psychológ pomáha klientovi prevziať zodpovednosť za to, čo závisí od neho – pocity, rozhodnutia, reakcie. Kresťanstvo vyzýva dôverovať Bohu v tom, čo presahuje ľudské sily. Problém nastáva, keď sa tieto sféry pomiešajú: človek sa snaží kontrolovať to, čo možno len zveriť Bohu, alebo odmieta konať tam, kde ho Boh ku konaniu vyzýva.

Toto rozlíšenie zón zodpovednosti nie je psychologická technika, ale duchovná úloha. A práve tu pravoslávna psychológia získava svoj skutočný obsah. Nepokrstieva len svetské metodiky tým, že k nim pridá modlitbu alebo citát zo Písma. Neredukuje sa na morálne poučovania a nálepky „hriechu“. Neodmieta ľudské pocity a utrpenie. Jej podstata spočíva v schopnosti vidieť a rešpektovať duševnú bolesť bez toho, aby upadala do relativizmu či popierala objektívne duchovné zákony. Je to umenie nachádzať uzdravenie nie v úteku od reality, ale v jej premenení.

V tomto duchu sa stáva zrozumiteľnou aj otázka zmyslu utrpenia – otázka, pred ktorou sa svetská psychológia zastavuje. Viktor Frankl písal, že utrpenie je zo svojej podstaty bezzmyselné – je to strata, deštrukcia, bolesť. No ten istý autor opísal „obrat“, pri ktorom sa v prežívaní utrpenia môže nájsť zmysel. Tento zmysel sa nevymýšľa – otvára sa vtedy, keď človek zaujme osobný postoj k bolesti. A popri existenčnom zmysle existuje aj ontologický – ten, ktorý sa nachádza v sfére viery, v širšom kontexte, ktorý človek nemôže poznať priamo. Duchovný zmysel utrpenia nesníma bolesť, no dáva jej miesto v hierarchii hodnôt, kde zmysel víťazí nad silou utrpenia.

Svätootcovská tradícia ide ešte ďalej. Utrpenie podľa kresťanského chápania nie je len fakt, ktorý treba „spracovať“. Je to prostredie, v ktorom si človek môže uvedomiť svoju závislosť od Zdroja existencie a pokoriť pýchu. V periodiku „Psychologičeskaja gazeta“ sa uvádza dôležité pozorovanie: „duševné“ a „duchovné“ v človeku sa stávajú antagonistami vtedy, keď to prvotné nie je riadené tým druhým. Konflikty a psychotraumy vedú k telesným poruchám a psychosomatika nie je len lekársky, ale aj duchovno-morálny problém. Dominancia telesných potrieb a materiálnych hodnôt zhoršuje interakciu

„chorľavej duše“ a jej telesného nositeľa. Duchovno-morálne očistenie srdca je potrebné nie len pre blaženosť čistých srdcom, ale aj pre fyzický blahobyť človeka.

Tu sa však skrýva nebezpečenstvo iného druhu. Boli publikované štúdie o funkčnej úlohe duchovného zmyslu pri prežívaní duchovnej krízy. Model tohto prežívania zahŕňa etapy: rozpad doterajšieho systému zmyslu, objavenie duchovného zmyslu, boj o presadenie novej hierarchie zmyslu, inkorporáciu duchovného zmyslu a napokon duchovný zmysel ako „motor“ regulácie. Na každej etape naráža človek na vnútorný konflikt – starý systém zmyslu odporuje novému, ešte nie celkom prijatému. A tu je mimoriadne dôležité, aby bol nablízku človek – kňaz alebo psychológ –, schopný rozlíšiť, kde sa končí duševná kríza a kde sa začína duchovná.

Toto rozlišovanie je obzvlášť zložité, pretože duševné pocity sa na svojich najvyšších stupňoch natoľko približujú duchovným, že pre moderného človeka býva ťažké ich rozlíšiť. Známy je výstižný príklad: jeden inteligentný, duševne rozvinutý, no málo duchovný človek sa priznal, že pri počúvaní hudby prežíva modlitebnú náladu. Avšak skutočne duchovný stav je bezstrastný – nevyvoláva telesné pocity. Duševný stav, akokoľvek vysoký by bol, vždy vyvoláva telesnú odozvu: zrýchlený tep srdca, „zimomriavky po chrbte“, príjemné dráždenie nervov. Práve preto sa prísny cirkevný spev, ktorý uspokojuje iba duchovnosť, zdá mnohým nudný, kým koncertný sa im páči, lebo pracuje s duševnosťou.

Táto zámena má aj sociálny rozmer. Na to, aby sme hovorili s druhými o duchovnej skúsenosti, musíme používať slová patriace do mimoduchovnej oblasti. Keď hovoríme o Božej láske, hovoríme o ľudskej láske. Keď opisujeme vzťah svätého k Bohu, používame slovo „bázeň“. A práve preto duchovní radcovia varujú: nikdy by sme nemali posudzovať vlastný duchovný život alebo duchovný život iných ľudí podľa jeho psychologických následkov.

V praxi vzťahu pastierskej a psychologickej služby je to formulované mimoriadne jasne. Psychológ môže pomôcť zhromaždiť informácie o sebe, upokojiť chorý duševný nerv, no uzdravenie duše je v Božích rukách a uskutočňuje sa prostredníctvom svätých tajomstiev. Ak psychologické poradenstvo začne odporovať evanjeliovým prikázaniam – napríklad návrhom „zbaviť sa pocitu viny“ tam, kde je vina reálna a vyžaduje pokánie –, pravoslávny psychológ takéto metódy odmieta. Jeho úlohou nie je prispôbiť kresťana hriešnemu svetu, ale pomôcť mu za pomoci dostupných vedeckých poznatkov upevniť sa v duchovnej triezvosti.

Platí to však aj naopak: nemožno každú duševnú poruchu redukovať na hriech. Psychológovia upozorňujú: ak má človek klinickú depresiu, neurózu, panické záchvaty – pôst a modlitba nemusia stačiť, pretože problém leží v psychologickej, a nie v duchovnej rovine. Človek si niekedy pletie duchovný život

s akousi prácou na sebe, ktorá pomáha zvládať neurózy. Ak ide o neurózu, je lepšie sa najprv vyrovnať s neurózou a až potom s následkami zakorenených vášní, ktoré zatemňujú aj duchovný život.

Pri úvahe na túto tému to jeden duchovný otec povedal jednoducho a jasne: „Ak si zlomíš nohu a prídeš so zlomeninou za mnou, či ťa nepošlem k ortopédovi? Vidím, že tvoje nervy sú roztrhané a duša nevie, ako sa vyrovnať so všetkými problémami a úzkosťami, ktoré nemiznú pri modlitbe. Zlomená noha sa nelieči modlitbami a ja ťa posielam k lekárovi vôbec nie preto, že by som bol zlým kňazom.“

A ďalej – to hlavné: lekári často hovoria, že veriaci pacienti sa po operácii zotavujú rýchlejšie. Ak sa pred operáciou plne zveríš Bohu, pomáhaš aj Jemu, aj lekárom. Duša a telo sú navzájom prepojené a Pán často v prvom rade uzdravoval práve dušu, pretože tým sa začína aj uzdravenie tela.

V tomto je kľúč k skutočnej celistvosti. Nie v protikladnosti duševného a duchovného, ale v ich správnej hierarchickej podriadenosti. Duch stojí na vrchole, duša slúži ako spájajúci článok medzi duchom a telom, telo je chrámom Ducha Svätého. Keď sa táto hierarchia naruší – keď duševné zaujme miesto duchovného alebo keď sa duchovné nahradí duševným –, človek stráca celistvosť. A žiadna, ani tá najsofistikovanejšia psychologická podpora ju neobnoví, ak sa stratilo rozlišovanie úrovní.

Pravoslávna psychológia, ako sa chápe v svätotočcovskej tradícii, nie je psychológia s náboženským zameraním. Je to ucelený pohľad na človeka, v ktorom sa vedecké chápanie psychiky stretáva so stáročnou múdrosťou skúsenosti Cirkvi. Nenahrádza sväté tajomstvá ani pastierske vedenie. Odstraňuje „sutiny“ psychiky, „čistí“ psychologickú optiku, aby pomohla človeku uvidieť reálny svet stvorený Stvoriteľom. Môže priviesť k ohrade Cirkvi, ale vstúpiť do nej možno len v samotnej Cirkvi.

Rozlišovanie duševného a duchovného nie je úloha na jeden deň ani téma na diskusiu. Je to cesta na celý život. A začína sa jednoduchou, no odvahu vyžadujúcou otázkou: to, čo teraz prežívam – je to útecha duše alebo pôsobenie blahodate? Je to môj psychologický komfort alebo Christov pokoj? Riadim si svoj život sám – alebo ho zverujem Tomu, ktorý ako jediný dokáže uzdraviť hlbokú ranu ľudskej prirodzenosti?

Kým sa nenaučíme klásť si túto otázku – úprimne, bez sebaospravedlňovania, bez strachu –, budeme sa zmietať medzi psychológom a kňazom, medzi komfortom a pokáním, medzi duševnosťou a duchovnosťou bez toho, aby sme chápali, prečo jedno nenahrádza druhé. A ono nenahrádza. Pretože človek nie je len duša a nie je len duch. Je to duch, duša a telo a celá celistvosť jeho bytia sa otvára až vtedy, keď každá úroveň zaujme svoje miesto.

Viktor Lužkov, preložil: Mgr. Jakub Surmik

Ctihodný Amfilochios (Makris), Starec Patmoský (1889 – 1970)

Spomienka: 3. / 16. apríla v deň zosnutia

Ctihodný starec Amfilochios sa narodil 13. septembra 1889 na svätom ostrove Patmos — teda na rovnakom mieste, kde sa evanjelistovi a apoštolovi Jánovi dostalo Božích zjavení, na základe ktorých napísal poslednú tajomnú knihu Nového zákona, tzv. Apokalypsu (v preklade *zjavenie, odhalenie*) Zjavenie Jána.

Jeho rodičia Emmanuel a Irina dali synovi pri krste meno Athanasios. Už od materského lona bol malý Athanasios preniknutý zbožnosťou a ako dojča v stredu a v piatok odmietal prijímať materské mlieko.

Athanasios sa dokázal ochrániť pred svetskými pokušeniami a vo veku 17 rokov sa rozhodol odísť do monastiera. Rodičia mu s radosťou dali svoje požehnanie a on v roku 1906 odišiel do Monastiera svätého Jána Teológa na ostrove Patmos. Medzi bratmi bol obľúbený pre svoju zbožnosť. V rovnakom roku, keď prišiel do monastiera, bol postrihaný za rjasofórneho mnícha (teda k prijatiu tzv. malej schimy) s menom Amfilochios.

Mladý mních bol k sebe veľmi prísny. Trápil sa pre mnohé svoje duchovné nedostatky, no postupne nachádzal spôsoby, ako zápasit s hriešnymi myšlienkami, a neustále smeroval a úsilím sa snažil o získanie blahodati Ducha Svätého.

Filokalia, asketické slová sv. Bazila Veľkého a ctihodného Efréma Sýrskeho boli jeho pokrmom. Málo spal, veľa sa modlil, v noci ležal na tvrdej doske, na bohoslužbách bol vždy prvý, žil v poslušnosti starcov, mal dobré správanie a jednoduchú povahu. Bol tiež striedmy v jedle: počas tzv. trapézy (spoločného jedla mníchov v monastierskej jedálni) nezjedol viac než desať kúskov zo svojho jedla, a keď bol pôst, dal si len sedem alebo osem olív.

V roku 1911 sa mu dostalo požehnaní a igumen monastiera ho vyslal na Svätú Horu Athos, aby sa tam naučil drevorezbe. Pre jeho dušu to bola duchovne veľmi užitočná cesta, ktorú si zapamätal na celý život. V roku 1913 prijal práve na Svätej Hore Athos mníšske postrihnutie na veľkú schimu v kélii Apollosa (založenej ctihodným mníchom Apollosem Kolivadom) z rúk prísneho duchovného a starca jeromonacha Makaria (Antoniadisa). V tom istom roku podnikol aj púť do Svätej zeme.

Po návrate na svätý ostrov Patmos sa otec Amfilochios plne a oddane zasvätil mníšskemu životu. Rozhodnutím rady starcov monastiera sv. Jána Teológa bol mních Amfilochios čoskoro rukopoložený za jerodiakona a neskôr aj za jeromonacha. Po svojom rukopoložení slúžil ako vo svojom monastieri, tak sa stal aj predstaveným chrámu Panagia Diasozusa (gréč. Παναγία Διασωζουσα, tzn. Presvätá Bohorodička „Zachraňujúca“) a chrámu v Jaskyni Zjavenia.

Mnoho síl a svojho času venoval študentom Duchovnej akadémie na Patmose, aby mohli intelektuálne aj duchovne rásť pre službu Cirkvi a spoločnosti. Jeho úsilie prinieslo ovocie, keď sa jeho učeníci neskôr stali duchovnými a igumenmi viacerých monastierov.

V roku 1935 bol ostrov Patmos zabratý talianskymi vojskami. Okupačná vláda sa snažila podriaďiť svojmu vplyvu aj chrámy a monastiere na ostrove, preto bolo ich prvoradým záujmom, aby na ich čelo nastúpili ľudia lojálni voči okupantom. Stalo sa, že v tom čase bolo potrebné vybrať nového igumena monastiera sv. Jána Teológa. Bratia, k veľkej nespokojnosti Talianov, avšak so súhlasom Konštantínopolského patriarchu (v ktorého jurisdikcii sa ostrov a okolie nachádzajú), zvolili za predstaveného otca Amfilochia.

Ten začal neďaleko monastiera, v novom dome (v budúcom ženskom monastieri Zvestovania), organizovať kurzy pletenia a tkaní (ktoré viedla sestra Kalliopa Gunnaris, budúca mníška Eustochia, čo sa na Patmose usadila s niekoľkými zbožnými dievčatami). Tu tajne vyučovali miestne deti po grécky. Museli tak robiť tajne, keďže Taliani, rovnako ako predtým Turci, začali zakazovať výučbu rodného jazyka deťom obyvateľov Patmosu. Tieto kurzy boli pokračovaním kedysi slávnych a taktiež tajných škôl, ktoré boli rozšírené medzi Gréckom v časoch tureckého jarmu a vďaka ktorým si Gréci zachovali svoj jazyk, kultúru a národné povedomie. Táto činnosť organizovaná otcom Amfilochiom rozhnevala talianskych okupantov natoľko, že v roku 1937 otca Amfilochia spolu s Kalliopou Gunnaris vyhnali z ostrova až na pevninské Grécko.

Na miesto otca Amfilochia bol za igumena monastiera ustanovený iný – talianskym okupantom vyhovujúcejší – mních. Malé, rodiace sa spoločenstvo sestier zhromaždených na pamiatku Zvestovania Presvätej Bohorodičky tak zostalo bez duchovného, a kvôli tomu sa otec Amfilochios vo svojom vyhnanstve veľmi trápil.

Otec Amfilochios našiel vtedy útočisko v Aténach u Bratstva Zoi (v preklade *Život*, z gréc. ζωή). Odtiaľ vyrážal a cestoval po celom Grécku za ďalšou misijnou činnosťou; takto sa dostal až na Krétu, kde na prosby miestnych obyvateľov zostal ich duchovným až do roku 1939, keď mu bolo umožnené opäť sa vrátiť na Patmos.

V roku 1942 sa talianska okupácia ostrova Patmos zmenila a prešla do rúk nemeckých fašistov. Starec, už unavený mnohým cestovaním, sa rozhodol, že sa k igumenstvu vrátiť nechce. Žil preto na metóchiách (pobočkách) monastiera a všetky svoje duchovné aj fyzické sily smeroval k usporiadaniu a vybudovaniu ženského monastiera Zvestovania. Starostlivo usporadúval monastiersky život a kládol doň základ, na ktorom malo spoločenstvo od počiatku rásť. Okrem monastierov na Patmose a Kalimnose si starec prial založiť aj ďalšie v iných častiach Grécka. Postupom času boli jeho usilovnosť a starostlivosť o duchovné veci korunované úspechom: s Božou pomocou založil ďalšie monastiere na EGINE a IKARII, ako aj cirkevné duchovné centrum a chrám na Kréte.

Starec Amfilochios mal hlboké pochopenie pre ľudí a ich potreby, rovnakou mierou sa staral o ľudské duše ako o ich telá. Keď konal akúkoľvek prácu pre tento poklad – teda ľudskú dušu –, nikdy pri tom nezabúdal ani na ostatné stránky ľudskej povahy. Keď zariadľoval všetko potrebné pre monastiere a pre tých, ktorí sa rozhodli ísť touto duchovnou cestou, vždy myslel aj na to, ako rozvinúť ich myslenie a rozmnožiť duchovné i fyzické prednosti (talenty).

V roku 1947 začal starec opatrovať aj strádajúce siroty na Rhode, a preto poslal na ostrov niekoľko mníchov na čele s predstavenou matkou Eustochiou, aby tam vybudovali príbytok pre siroty a tehotné ženy.

Láska starca ku strádajúcim Božím deťom nepoznala hraníc. Prijímal všetkých bez ohľadu na svoju narastajúcu slabosť a choroby.

Mníškam, ktoré sa strachovali o jeho zdravie, odpovedal: „**Som služobník Cirkvi, nemôžem odpočívať.**“

Raz v Aténach navštívili starca dve jeho duchovné dcéry. Dom, v ktorom starec býval, opúšťali až neskoro večer.

Starec im dal požehnanie na cestu a zaželel im dobrú noc. Bol však kvôli jednej z nich veľmi znepokojený, lebo pociťovala veľké bolesti kolien a samotná chôdza bola pre ňu nadmieru ťažká. Keď odišli, starec sa za ne začal horlivo modliť, aby sa bezpečne vrátili domov.

Vtedy táto chorá začala pociťovať, akoby sa pri chôdzi vznášala nad zemou. Jej spoločníčka tiež videla, že sa nohami sotva dotýka zeme. Nasledujúci deň potom duchovným dcéram len potvrdil, že sa za ne pomodlil, aby došli bezpečne domov.

Jeho starostlivosť o ľudí bola nekonečná a vďaka jeho srdcu, ktoré spolucítilo so všetkým a so všetkými, Boh odpovedal na jeho modlitby a príhovory.

Na Paschu v roku 1968 dostal otec Amfilochios Božie znamenie o svojom blížiacom sa skone. Boli mu dané dva roky, aby pripravil svoje duchovné deti aj seba samého na odchod z tohto pozemského života.

Napriek tomu veľmi prežíval, že opúšťa všetky svoje duchovné deti. So slzami prosil v modlitbách Pána, aby sa jeho dni ešte predĺžili, aby mohol povzbudiť, posilniť a poučiť svoje duchovné deti. Nedlho pred svojím skonom povedal jednému zo svojich duchovných detí o Zjavení Bohorodičky a svätého Jána Teológa, ktorí mu odhalili, že Pán nechcel prijať jeho prosby, aby tu na zemi v roku 1970 oslávil ešte jednu Paschu. Onedlho po tomto zjavení prišiel v dôsledku silnej chrípky o zvyšky svojich síl a od toho času sa jeho zdravie už nezlepšovalo.

Rozlúčil sa ešte raz so všetkými a udelil svojim duchovným deťom posledné pokyny. Potom odovzdal svoju dušu do rúk svojho Spasiteľa. Zosnul 16. apríla roku 1970.

Posvätný synod Ekumenického patriarchátu, ktorému predsedal Jeho Vsesvätosť Bartolomej, arcibiskup Konštantínopola, Nového Ríma a ekumenický patriarcha, prijal v stredu 29. augusta 2018 rozhodnutie o oficiálnom pripočítaní starca Amfilochia (Makrisa) Patmoského (1889 – 1970) k zástupu pravoslávnych svätých svätej Christovej Cirkvi.

Počas mnohých rokov bol starec predstaveným monastiera svätého Jána Teológa na ostrove Patmos, kde v roku 1937 založil aj ženský monastier Zvestovania Presvätej Bohorodičky.

Bol známy svojimi cnosťami, láskou a starosťou o svoje duchovné deti. Tým hlavným v jeho živote však bola láska ku všetkým, bez ohľadu na národnosť, sociálne či finančné postavenie, politické názory a presvedčenie. „**Narodil som sa, aby som miloval,**“ hovorieval o sebe otec Amfilochios.

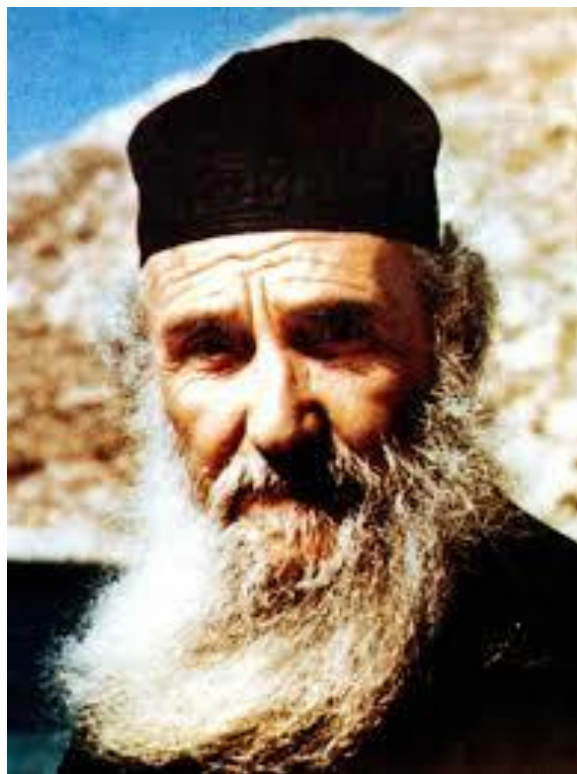

Starec sa veľmi staral aj o rozvoj mníšstva. Vo svojej duši veľmi prežíval a vždy sa zaujímal o praktické skutky pravoslávnej misie. Putoval a kázal počas mnohých rokov, aj v čase 2. svetovej vojny a napokon aj po jej konci. Starec založil aj mnoho monastierov na rôznych gréckych ostrovoch, neúnavne sa staral o detské domovy a ďalšie dobročinné spolky a organizácie.

Ctihodný otče Amfilochij, pros Boha za nás!

Duchovné poučenie a slová svätého starca Amfilochia Patmoského

Keď stretneš človeka duchovne unaveného, nenakladaj naňho ešte ďalšie bremeno, pretože jeho kolená to nevydržia. My musíme byť ľuďmi požehnanými (naplnenými Božou milosťou), aby si tí, ktorí sa k nám približujú, vo svojej duši odpočinuli. Človeku, ktorý žije bez Christa, sa všetko javí ťažkým a nepochopiteľným. Ak konáte modlitbu, rôzne búrky pokušenia nie sú pre vás ničím strašným a neprekonateľným. Ich sila postupne slabne a ony vám nič neurobia. Častokrát prichádza Christos a klope na teba. Ty Ho vítaš, zveš Ho, aby vošiel do izby tvojej duše, ktorá je však celkom zahľtená inými starosťami, zatiaľ čo zabúdaš na onú „veľkú“ návštevu, ktorá má prísť. On očakáva, že sa objavíš, čaká, ale keď už priveľmi meškáš, Pán vstáva a odchádza. Inokedy si opäť tak zaneprázdnená, že Mu odpovedáš len cez okno. Nemáš už ani trošku času, aby si Mu pootvorila aspoň dvere (k svojej duši). Zamiluj si, milé dieťa, pohostinnosť, pretože tá otvára dvere Raja. Keď budeš pohostinný, môžeš sa stať hodným návštevy zo strany anjelov. Pohostinnosť je jednou z najväčších cností. Ona priťahuje milosť Ducha Svätého. V tvári každého hosta, dieťa moje, vid' samého Christa. Čím viac a silnejšie miluje človek Boha, tým silnejšie miluje aj ostatných ľudí. On v nich miluje Božiu podobu, správa sa k nim s úctou, s citom a jemnosťou. Človek, ktorý miluje duchovne, skrze modlitbu pociťuje, že sa nachádza v Bohu. Žiali, keď brat nežije dobre, a modlí sa za jeho úspech. Ak v človeku niet vnútorného tepla, tak potom, aj keby bolo vonku leto, taký človek bude mrznúť a bude pokrytý ľadom (svojho chladu). Dve krídla, ktoré môžu povzniesť človeka do výšin, sú čistota a prostota srdca. Je potrebné, aby si bol prostý v skutkoch a čistý v citoch a myšlienkach. Čisté srdce ľahko vchádza do nebeských brán. Jediným dobrým slovom, ktoré si povedal na obranu blížneho, získavaš Raj. Keď vidím podráždeného, rozhnevaného človeka, modlím sa, aby ho Pán zmiernil, naplnil ho pokojom. Nepočúvam, čo hovorí. Ani preto nepripustím k blízkosti srdca jeho slová. Keď sa potom takýto (rozhnevaný) človek zase upokojí a nastane vhodná chvíľa, prehovorím s ním, pretože vtedy už bude najskôr opäť schopný spoznať svoj zmätok. Človek, ktorý kričí, je slabý. Božia milosť a duchovná jednota s Ním premieňajú človeka. Potom nás opúšťa strach, podozrievavosť, človek sa už nebojí smrti a pozerá na tento život, akokoľvek by bol krásny a nádherný, ako na otroctvo. Nikdy nepripisujte význam ničomu, čo je pozemské a čo nie je pevné. Starajte sa o jednotu svojej duše s Bohom. Často prijímajte sväté Dary (Eucharistiu), horlivo sa modlite, buďte trpezliví a tak uvidíte mocnú [milosť/silu].

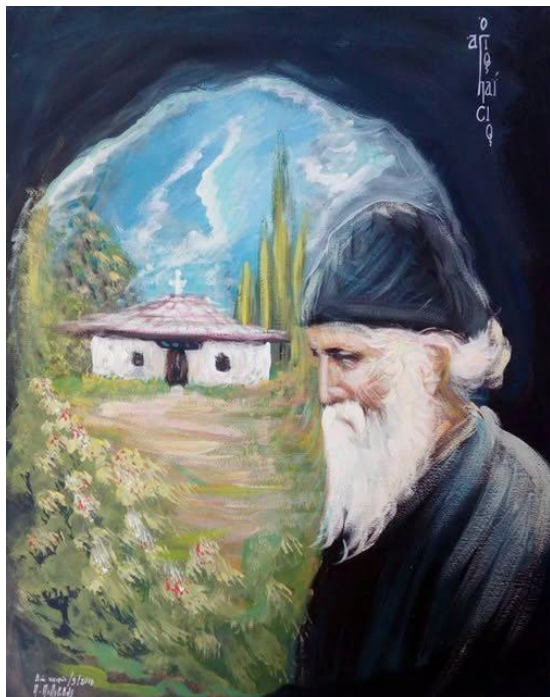

✝ Svätý Paisij Svätohorec

Príbehy, poučenia, zázraky, proroctvá...

Časť 15

„Svätý život rodičov formuje duše ich detí; tie sa prirodzene podriaďujú a vyrastajú v zbožnosti, bez duchovných tráum (s dvojnásobným zdravím). Deti sa radujú zo svojich rodičov a rodičia zo svojich detí – tak v tomto živote, ako aj v tom budúcom, večnom, kde budú opäť spoločne jasať.“

„Diabol nás niekedy klame a spôsobuje, že sa z ničoho nevieme tešiť; všetko však možno prežívať duchovne, s oslavou Boha, a tak si zaistiť Jeho neustále požehnanie.“

„Boh hľadá na naše srdcia a skúma ich obsah. Musíme sa neustále skúmať, kajať sa za minulosť a mať bázeň pred svojimi slabosťami. Nesmieme však stratiť nádej na spásu.“

„Keď človek urobí jeden krok k Bohu, vtedy Boh urobí tisíc krokov smerom k nemu.“

Ten, kto má pred Bohom smelosť a modlí sa za iných, slúži ako prostredník medzi tými, ktorí hľadajú pomoc, a Bohom.

Svätý Paisij o rúhavom zaobchádzaní so svätými vecami, o Božom hneve a dôvere v Boha

„Jej kňazi porušujú môj zákon a znesväcujú moje sväté veci; nerozlišujú medzi svätým a nesvätým, ani neoznamujú rozdiel medzi nečistým a čistým; a odvracajú zrak od mojich sobôt, takže som medzi nimi znesväcovaný.“ – (Ezechiel 22, 26)

„Vidíte ľudí, ako zneužívajú a potupujú sväté a posvätné veci, zatiaľ čo iní mlčia. Byť v takejto chvíli miernym je démonické.“ – Svätý Paisij Svätohorec [1] „Lebo čohokoľvek sa dotkol Duch Svätý, to je zaiste posvätené a premenené.“ – Svätý Cyril Jeruzalemský [2]

„Keďže Boh je Život a choroby i neduhy sú odchýlkou od života, už len samotný dotyk prvotného Zdroja života [Boha] nás z nich uzdravuje. Preto Spasiteľ, ktorý je Životom všetkých, uzdravoval a stále uzdravuje ľudí už len svojím dotykom. To isté možno povedať o premene akýchkoľvek nákazlivých predmetov – na jediné znamenie či jediné slovo Stvoriteľa a Zakladateľa všetkého sa stávajú neškodnými (vzduch, voda, rastliny i živočíchy).“ – Svätý Ján Kronštadtský [3]

Nasledujúci text zachytáva rozhovor medzi svätým Paisijom Svätohorcom a jedným z jeho duchovných synov o strachu z choroboplodných zárodkov a o nevhodnom zaobchádzaní so svätými vecami. Starec poukazuje na to, že strach podnietený démonmi – namiesto dôvery v Božiu milosť – môže viesť nielen k rúhavým novotám v Cirkvi (ako je napríklad zaobchádzanie so svätými vecami, akoby mohli byť prenášačmi chorôb – čo je skutočne démonický klam!), ale takéto konanie môže na človeka privolať aj Boží hnev. Ten prichádza ako prostriedok, ktorý má jednotlivca podnietiť k pokániu a k tomu, aby sa zriekol ďalšieho znesväcovania. Pre pravoslávneho kresťana je tento príbeh nanajvýš aktuálny a mal by sa nad ním vážne zamyslieť – dnes viac než kedykoľvek predtým. Budme teda bdelí!

(Sv. Paisij): „Spomínam si, že v našom monastieri sme mali mnícha, ktorý bol predtým policajným kapitánom. Urobili z neho čteca, pretože bol vzdelaný. Bol v monastieri už roky, no mnohé veci v ňom stále vyvolávali odpor. Dokonca sa ani nechcel dotknúť kľučky na dverách! Snažil sa otvoriť dvere nohou alebo otočiť kľučku lakťom a potom si rukáv očistil alkoholom. Dokonca aj do chrámu vchádzal tak, že dvere otváral nohou. V starobe Boh dopustil, že sa mu na nohách vyvinula gangréna – najmä na tej, ktorou zvykol otvárať dvere. Slúžil som ako ošetrovateľ, keď prvýkrát prišiel do nemocnice v monastieri so zaviazanou nohou. Ošetrovateľ mi povedal, aby som obväz rozviazal, kým on pôjde po ďalší obväzový materiál. Keď som ho rozviazal, zalapal som po dychu. Noha bola pokrytá malými červíkmi.

„Chod' dolu k moru, umy si ju, zbav sa červíkov a príd', aby som ti vymenil obväz.“ Bol som bezradný, keď som videl stav jeho nohy a mieru jeho trestu. Ošetrovateľ sa ma spýtal: „Vieš, čo je príčinou jeho trápenia?“ „Áno, je to preto, že otvára dvere nohou,“ povedal som mu.“

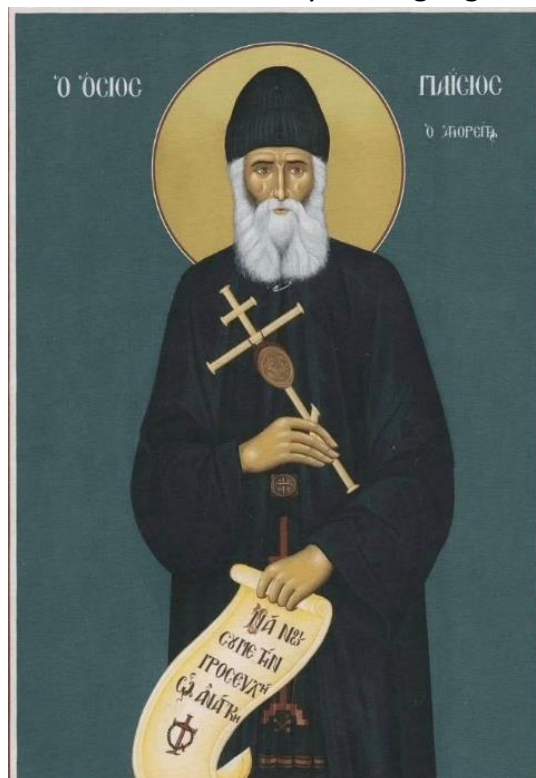
(Duchovné dieťa): „A, Geronda, pokračoval v otváraní dverí nohou?“

(Sv. Paisij): „Áno, nohou! A to už bol starý mních.“

(Duchovné dieťa): „Napokon to nepochopil?“

(Sv. Paisij): „Neviem. Potom som odišiel do monastiera Stomion v Konitse. Neviem, ako zomrel. Ale tam, v spoločnom monastieri na Svätej Hore, niektorí mladší mnísi jedávali ako požehnanie jedlo, ktoré zostalo na tanieroch starších mníchov. Zbierali zvyšky, pretože boli požehnané. Iní bozkávali kľučku, ktorej sa dotkli starci, zatiaľ čo ten mních, ktorému sa všetko hnusilo, sa pri poklone pred svätými ikonami sotva dotkol fúzmi ich povrchu. Možno si len predstaviť, čo všetko museli jeho úbohé fúzy zniesť kvôli tomu liehu na dezinfekciu!“

(Duchovné dieťa): „Geronda, keď sa niečo také deje so svätými vecami, nie je to prejav neúcty?“

(Sv. Paisij): „Samozrejme; takto sa to začína a potom to pokračuje ďalej. Ten istý mních dospel až do štádia, že ikony nebozkával, pretože sa bál, že mnísi, ktorí ich uctievali pred ním, mali nejakú chorobu!“

(Duchovné dieťa): „Inými slovami, ak sa chce človek vyhnúť pocitu odporu, nesmie byť priberčivý ani venovať pozornosť takýmto veciam?“

(Sv. Paisios): „Ľudia nevidia, aký odpad je primiešaný v jedle, ktoré si vkladajú do úst! Aj keď má niekto fóbiu z choroby, Christos pomôže, ak sa človek s vierou prežehná. Do mojej kélie prichádza mnoho ľudí s rôznymi chorobami. Niektorí prostí ľudia,

ktorí sem zavítajú, sa prežehnajú, keď berú do ruky plechový pohár, ktorý tam mám na pitie vody. Iní, ktorí majú strach, sa ho ani nedotknú. Nedávno ma navštívil človek, ktorý zastával významnú funkciu vo firme. Tak veľmi sa bojí choroboplodných zárodkov, že má ruky vybielené od častého umývania dezinfekčným alkoholom.

Dokonca si alkoholom pretiera aj volant svojho auta. Bolo mi ho ľúto. Viete, aké to je, zastávať takú dôležitú funkciu a zároveň byť takýmto človekom? Ponúkol som ho lukumi, no nevzal si ho, pretože som sa ho dotkol. Ale aj keby bolo stále v škatuli, nevzal by si ho, pretože by si myslel, že ho tam musel niekto iný najprv vložiť holými rukami. Vzal som to lukumi, počúchal som ním o jeho topánku a zjedol ho. Urobil som niekoľko takýchto vecí, aby som mu pomohol aspoň trochu sa oslobodiť od pocitu odporu. Dnes sem prišla mladá žena, ktorá bola hypochondrička. Pri príchode neprijala požehnanie, pretože sa bála nákazy choroboplodnými zárodkami. A keď odchádzala – po všetkom, čo som povedal, aby som jej pomohol – stále odmietala prijať požehnanie. „Nebozkám vám ruku, geronda, pretože sa bojím nákazy,“ povedala mi. Čo na to povedať? Takíto ľudia sa sami pripravujú o šťastie.“ [4]

Zdroje:

[1] Sv. Paisij z Atosu, *Duchovné rady II: Duchovné prebudenie*, preklad o. Peter Chamberas (Solún, Grécko: Svätý monastier Jána Teológa, 2008), 63.

[2] Sv. Cyril Jeruzalemský, „Katechetická prednáška 23“, newadvent.org, <https://www.newadvent.org/fathers/310123.htm>.

[3] Úryvok z diela *Môj život v Christu* (alebo *Chvilé duchovného pokoja a rozjímania, zbožného cítienia, úprimného sebazdokonaľovania a pokoja v Bohu*) od sv. Jána Kronštadtského; citované podľa: „Saint John Of Kronstadt-On Sickness“, tokandylaki.blogspot.com, KANDYLAKI: Saint John Of Kronstadt-On Sickness (tokandylaki.blogspot.com).

[4] Sv. Paisij Svätohorský, *Duchovné rady III: Duchovný boj*, preklad: o. Peter Chamberas (Solún, Grécko: Svätý monastier Jána Teológa, 2010), 51 – 53.

„Prajem ti dlhý život – no nie príliš šťastný, pretože šťastie v tomto svete nie je celkom zdravé. Keď je človek na tomto svete príliš šťastný, zabúda na Boha i na smrť.“

„Never svojim myšlienkam – ani vtedy, keď ti hovoria, že si hrozný, ani vtedy, keď ti tvrdia, že si svätý.“

„Máme moc Svätého Kríža – nášho svätého symbolu – a Božiu Blahodať Christa máme len dovtedy, kým si uchováваме svätú pečať svätého krstu; teda kým sme sa zriekli diabla, priklonili sa ku Christovi a prijali toto sväté znamenie.“

„Čím viac človek žije svetským životom, tým viac stresu nadobúda. Len v Christovi môže nájsť pokoj, pretože človek je stvorený pre Boha! V tom spočíva jeho prirodzenosť – byť s Bohom.“

„Neexistuje nič – naozaj nič –, čo by démon mohol urobiť Božiemu stvoreniu, ak mu na to my sami nedáme právo. Bez tohto práva dokážu len robiť hluk. Nemajú žiadnu právomoc.“

„Vidíš, nie Boh ničí ľudí. Sú to ľudia, ktorí ničia sami seba i svojich blízkych. Inými slovami, nejde o to, že by ich Boh trestal, ale o to, že si sami privolávajú trest svojím hriešnym životom.“

„Dnes je viac slov a kníh, no menej živých príkladov.“

„Ešte sme si neuvedomili, že prostredníctvom pokánia môže človek zmeniť Božie rozhodnutie.“

„Ak človek nezačne pracovať na sebe, diabol mu nájde inú prácu – hľadať chyby na druhých.“

„Ak sa človek nevysporiada s vlastnými hriechmi, diabol ho prinúti zaoberať sa hriechmi iných.“

Raz sa ktosi opýtal svätého Paisija: „Prečo by sme si nemali vziať a používať elektronické karty a podobné veci, keďže predsa nie sú tou pečaťou na čele či na ruke?“

On vtedy odpovedal:

„Počúvaj, drahé dieťa. Keď vidíš niekoho, ako zapaluje tvoj dom zápalkou, tak práve vtedy – keď sa oheň len začína šíriť – máš vo svojich rukách možnosť uhasiť ho pohárom vody.“ Ak to však zanedbáš a povieš si: „Ech, ten oheň nie je až taký veľký,“

potom sa tento požiar – práve v dôsledku tvojej ľahostajnosti a nedbanlivosti – rozrastie a spáli ti dom.

V tej chvíli už nebudeš môcť robiť nič iné, len znášať nemilosrdné údery výčitiek vlastného svedomia a sedieť tam v slzách, hľadiac na svoje nešťastie.

„Prorok Eliáš začne najprv od patriarchov a biskupov...”

– Demetrios: Otče, v apolytikione proroka Eliáša sa hovorí, že je druhým predchodcom Druhého príchodu Christa. Ako je známe, nezomrel, rovnako ako Enoch. Príde prorok Eliáš na zem?

– Otec Paisij (s úsmevom): Prorok Eliáš si brúsi a pripravuje svoj meč! A veru, začne najprv od patriarchov, biskupov, kňazov a mníchov!

– Nikolaos: A laici...

– Otec Paisij: Vaše sú nevedomosti, kým naše sú hriechy (...) Či sa to nehovorí v modlitbe svätej liturgie? „Za naše hriechy a nevedomosti ľudu.“

Zdroj: Kniha „Vyvolená nádoba“, jeromních Christodoulos Angeloglou

O nič sa netrápte. Smútok otravuje dušu a spôsobuje poruchy aj v tele!.. Vzdávajme vďaky. Nech sa deje čokoľvek. A často to dokonca mení tok udalostí a priebeh ťažkých vecí. Mení to všetko...

Amerika neexistuje... Amerika, to sú sionisti.

Nakoniec tam sionisti dosadia Antichrista ako Mesiáša. Počul som, že Židia sa už pripravujú na stavbu Šalamúnovho chrámu.

– Otče, ako to, že Židia, hoci čítajú Starý zákon, neveria v Christa?

– Prečo to nejdeš povedať Židom? Židia vždy mali v sebe fanatizmus. Rozumejú tomu, ale zaslepuje ich egoizmus. Keby venovali trochu pozornosti, nezostal by ani jeden Žid [ktorý by neveril].

– Ako si vysvetľovali veci, ktoré čítali?

– Ako si ich vysvetľovali a ako si ich vysvetľujú! Duchovné významy menia na materiálne. Napríklad to, čo hovorí prorok Izaiáš: „púšť pri Jordáne rozkvitla“ – pozri, ako si to vysvetlili. Aby ukázali, že púšť rozkvitla, odklonili rieku, vybudovali terasy a záhrady, vysadili banánovníky, citrónovníky a pomarančovníky, vytvorili všelijaké ohrady – a tak hovoria: „Púšť rozkvitla“!

Všetko si vysvetľujú takto. Pritom tieto slová proroka sa vzťahujú na obnovu sveta skrze svätý krst, skrze kúpeľ znovuzrodenia.

– A teraz čakajú na pozemského kráľa?

– Áno, na Antichrista. Rabíni vedia, že Mesiáš prišiel a že ho ukrižovali. Dozvedel som sa od istého človeka, že keď Žid zomiera, rabín príde a pošepká mu do ucha:

"Mesiáš prišiel." Vidíte, trápi ich svedomie, pretože sa cítia vinní, ale nepokorujú sa.

Zdroj: STAREC PAISIJ Z HORY ATHOS – SLOVÁ II – DUCHOVNÉ PREBUDENIE

Svätý Paisij bol v otázkach viery presný a nekompromisný.

O nechalcedóncoch (monofyzitoch - heretikoch) povedal: "Nehovoria, že nerozumeli Svätým Otcom, ale že Svätí Otcovia nerozumeli im. Inými slovami, akoby to boli oni, ktorí mali pravdu a Otcovia im nerozumeli."

Starec navrhované očistenie liturgických kníh od označenia Dioskora a Severa za heretikov označil za rúhanie sa svätým Otcom...

Povedal: „Tolko svätých otcov, ktorí mali božské osvietenie a boli súčasníkmi, im nerozumelo a nepochopili ich, a tu prichádzame po tolkých storočiach, aby sme opravovali Svätých otcov?

Ale neberú do úvahy ani zázrak svätej Eufémie?

A nerozumela aj ona téme heretikov? Bez toho, aby sa snažil vystupovať ako svedník, svojím spôsobom reagoval, hovoril a písal cirkevným osobnostiam.

„Cirkev,“ povedal, „nie je loďou každého biskupa, aby si robil, čo chce“...

Študent odišiel a zostal v Indii tri a pol roka, kde sa zaoberal rôznymi náboženstvami a mágiou. Hľadal, kde je pravda v náboženstvách atď.

Nakoniec navštívil čarodejníka veľkej slávy a bol prekvapený, keď počul, ako mu hovorí: „Prečo si sem prišiel? To, čo hľadáš, nájdeš v Pravosláví. Tam je svetlo...

Chod' na Svätú Horu a čítaj Philokaliu. Tam nájdeš, čo hľadáš..."

Bol ohromený, nečakal, že to bude počuť od čarodejníka. Vrátil sa do Grécka, prišiel na horu Atos a všetko mi povedal.

Šťastie prichádza, keď sa prestaneme sťažovať na problémy, ktoré máme, a začneme vzdávať vďaky.

Pokračovanie nabudúce...

Výroky svätých otcov

Úloha, ktorú ti v tomto svete zveril Boh, vždy bude pohýnať Tvojím srdcom, a iba ona ti dá pocit úplného naplnenia. Jentezen Franklin

* * *

Veľkým dobrom je mať vedľa seba človeka, ktorého život je príkladom pre vás i pre druhých.

Blahoslavení sú tí, ktorí sú takýmito ľuďmi – tichí, jemní, diskretní, radostní a pokojní. A požehnaní sú aj tí, ktorí ich majú vo svojom živote.

Nehľadajte vo svojom živote iba človeka, ktorý vám ponúkne dočasnú radosť - Hľadajte človeka, ktorý vám pomáha duchovne rásť a napredovať.

starec Efrém Arizonský

* * *

Človek stráca pokoj nie vtedy, keď prichádzajú skúšky, ale vtedy, keď prestane dôverovať Pánovi.

Búrky prichádzajú do života každého človeka. No ten, kto sa drží Boha, nimi prechádza inak. Viera nás nezabavuje ťažkosťami, ale dáva nám silu nestratiť nádej a zachovať si pokoj v srdci.

Človek môže stratiť všetko: domov, prácu, zdravie. Ale ak nestratí vieru, Boh mu dá viac, než mu okolnosti vzali. Len nezúfaj – hlavné je veriť, modliť sa a Boh ti dá. A to, čo dáva Boh, je vždy lepšie než to, čo berie svet.

schimarchimandrita ILIJ (Nozdrin)

Prvým znakom pýchy je urážlivosť. Keď sa človek urazí, hovorí to o jeho skrytej, hlbokkej pýche. Ľudia, ktorí sa ľahko urážajú, sú veľmi pyšní a samolúbi.

Keď sa pristihneme pri myšlienke, že sme sa urazili, je to iba svedectvom toho, že v nás žije pýcha – táto strašná, ničivá nákaza, strašná choroba, ktorá požiera našu dušu tak, ako hrdza požiera železo.

Urážka... Môže byť oprávnená alebo neoprávnená, ale vtedy, keď v našom srdci prebýva urážlivosť, nemôže v nás byť ani láska, ani pokora, ani tichosť, ani múdrosť – nemôže tam byť nič. A požehnaný je človek, ktorý si uvedomí, že v ňom žije urážlivosť. Môže byť urazený na svojich bližných, môže byť urazený na svoj vlastný život, a sú dokonca aj takí nerozumní ľudia, ktorí sa hnevajú na Boha.

A o nich Šalamún hovorí: „Hlúposť človeka prevracia jeho cestu a jeho srdce sa hnevá na Hospodina.“ (Prís 19,3) Človek sa hnevá na Boha, pretože mu Pán niečo nedal. Nedal mu moc, bohatstvo, nedal mu zdravie – ale aj to je skrytým prejavom pýchy. A u proroka Habakuka nachádzame tieto slová: „Pyšný, nadutý a urážlivý človek...“ (porov. Hab 2,5). Pozrite, aké je to

pozoruhodné: „pyšný“ – teda hrdý a nadutý – je zlé; „vznešený vo vlastných očiach“ – aj to je zlé; a „urážlivý“ – ten, kto sa uráža – nedosiahne milosť.

A aké je preto dôležité v duchovnom živote pochopiť a uvedomiť si, že zlo, ktoré v nás prebýva, nemožno napraviť ničím iným než pokáním a pokorou.

A požehnaný je človek, ktorý pod duchovným životom nerozumie iba poklony, iba akafisty, iba kánony, iba dĺžku bohoslužby, ale má v sebe pokoru a lásku. Keď sa pokoríme a keď sa už na nikoho neurážame, vtedy sa v našom srdci usídľuje láska a vtedy na nás hojne spočinie Božia milosť.

Všetko je v tomto živote také jednoduché: zbavíme sa pýchy – zmizne urážlivosť; zmizne urážlivosť – príde súcit a láska k blížnemu. A súcit a láska sú pravým svedectvom toho, že v duši človeka prebýva Duch Pánov, že v nej prebýva milosť.

Nech nám Pán pomôže zbaviť sa pýchy a jej prejavu – urážlivosti, aby sme si zamilovali svojho blížneho, sami sa pokorili a uvedomili si a pochopili, že si nič nezasluhujeme. A ak nám Pán predsa len niečo dáva, potom je to iba z Jeho milosti.

A vtedy budeme vždy ďakovať Bohu. Ďakovať za zdravie, ďakovať za chorobu, ďakovať za utrpenie, ďakovať za radosti – vždy ďakovať Bohu!“

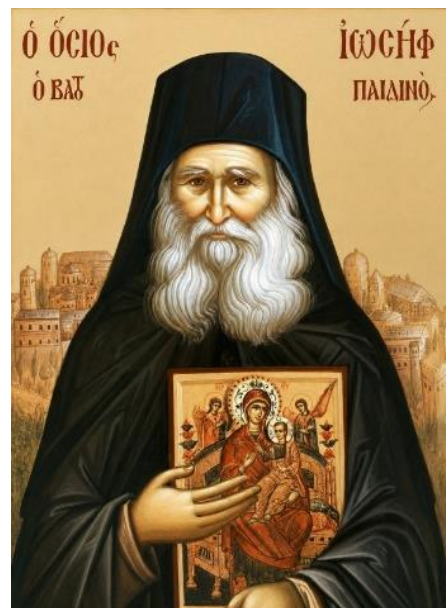
arcibiskup FEOGNOST, predstavený Svätotrojickej Sergejevskej lavry

„Môj Pane, Isuse Christe, učiň ma hodným prežiť deň bez hriechu, pomôž mi získať Tvojho Svätého Ducha.

- prepodobný Jozef Vatopedský

Len nereptajte a neupadajte na duchu: „Ach, je to ťažké!

Ach, aká bezvýhodisková ťažoba, už nevládzem!“ –

Nezaháňajte sa sami umelo do slepej uličky. V našom živote niet bezvýchodiskovej situácie, z každej, aj z tej najťažšej situácie existuje východisko. Pán svojich nikdy neopustí! Pevne tomu verte a Pán bude s vami.

Zdá sa, že dnes je už všetko skončené, niet východiska, ruky klesli. Úprimne sa pomodlite s hlbokou vierou a zajtra uvidíte, odkiaľ sa čo vezme, aký obrat nastane – a všetko v živote pôjde inak. Každý si môže v živote spomenúť na takéto okamihy – na blahodatnú, svätú Božiu pomoc nám všetkým hriešnym.

- schiarchimandrita Zosima (Sokur)

BLAHOŽELANIE

Vážený a drahý protodiakon Ján,

*pri príležitosti Vášho krásneho životného jubilea **50 rokov života** a zároveň **22 rokov požehnanej protodiakonskej služby** Vám v mene veriacich z farností vo Zvolene a v Banskej Bystrici chceme vyjadriť našu hlbokú vďačnosť, úctu a srdečné blahoželanie.*

Ďakujeme Bohu za dar Vášho života a za Vaše verné diakonské srdce, ktoré s láskou a pokorou slúži pri Pánovom oltári i celému nášmu spoločenstvu už vyše 22 rokov. Vaša služba a svedectvo viery sú pre nás živým dôkazom tejto Božej lásky.

*Do ďalších rokov Vášho života Vám vyprosujeme hojnosť **Božieho požehnania**, pevné zdravie, neutíchajúcu radosť zo služby a stálu ochranu Presvätej Bohorodičky. Nech Vás Svätý Duch neustále*

sprevádza, naplňa Svojimi darmi a dáva Vám silu do každého dňa.

Na mnohé a blahé roky!

*S láskou, úctou a modlitbou,
Vaši veriaci*

NEPREHLIADNITE

„Kto skúpo rozsieva, skúpo bude aj žať; kto však hojne rozsieva, hojne bude aj žať. Každý (nech dá), ako si zaumienil v srdci, nie z neochoty alebo z prinútenia; lebo ochotného darcu miluje Boh.“

(Druhý list apoštola Pavla Korinským 9, 6-7)

”

PROSÍME, PODPORTE VÝSTAVBU PRAVOSLÁVNÉHO CHRÁMU VO ZVOLENE

Názov účtu: Pravoslávna cirkevná obec vo Zvolene

IBAN: SK56 0900 0000 0051 0922 1213

Správa pre prijímateľa: Dar na chrám

OZNAM

Všetkým sympatizantom pravoslavia oznamujeme, že nedeľné sväté liturgie sa v Banskej Bystrici a Zvolene konajú striedavo. Jednu nedeľu v Banskej Bystrici v dome Slovenského misijného hnutia na Skuteckého ulici č. 4 (oproti bývalému kinu Hviezda) so začiatkom o 9:00 hodine a ďalšiu nedeľu v kaplnke zvolenského zámku vo Zvolene so začiatkom o 8:30 hodine. Všetky sviatočné bohoslužby (večerné aj ranné), ktoré pripadnú na ktorýkoľvek deň v týždni okrem nedele, sa konajú v Banskej Bystrici v dome Slovenského misijného hnutia so začiatkom večer o 17:00 hodine a ráno o 6:30 hodine. Rozpis bohoslužieb s termínom, miestom a časom ich konania na každý mesiac nájdete na stránke www.pcozvbb.sk. Pre bližšie informácie o bohoslužbách a v prípade požiadaviek kontaktujte správcu cirkevných obcí mailom: marek.ignacik@gmail.com.

Informácie o našom občasníku, možnosti jeho odoberania či prispievania doň dostanete na telefónnom čísle šéfredaktorky časopisu: 0903 170 583.

Informácie o našom občasníku, možnosti jeho odoberania či prispievania doň dostanete na telefónnom čísle redaktorky časopisu: 0903 170 583.

Zodpovedná:

Redaktorka: Mgr. Jana Tomášová, Jesenského 16, 974 01 Banská Bystrica,
e-mail: janetom1980@gmail.com

www.pravoslavie.sk